

25.10.2023

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Επιτροπής Ανάπτυξης

προς την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων

σχετικά με τη διαμόρφωση της θέσης της ΕΕ όσον αφορά το δεσμευτικό μέσο των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως σε σχέση με την πρόσβαση σε μέσα προσφυγής και την προστασία των θυμάτων
(2023/2108(INI))

Συντάκτης γνωμοδότησης: Miguel Urbán Crespo

PA_NonLeg

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Ανάπτυξης καλεί την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων, που είναι αρμόδια επί της ουσίας, να συμπεριλάβει στην πρόταση ψηφίσματός της τις ακόλουθες προτάσεις:

- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ θεμελιώνεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δράσεις της στη διεθνή σκηνή πρέπει να διέπονται από τις αρχές αυτές και να συνάδουν με την αρχή της συνοχής των πολιτικών για την ανάπτυξη, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 208 της Συνθήκης της Λισαβόνας·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εφαρμογή της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και της αρχής «κανείς στο περιθώριο» συνεπάγεται ότι η οικονομική ανάπτυξη συμβαδίζει με την κοινωνική δικαιοσύνη, τη χρηστή διακυβέρνηση και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θύματα παραβιάσεων που διαπράττονται από εταιρείες αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ατιμωρησία διεθνικών εταιρειών για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεπίλυτη ελλείψει ενός ισχυρού και ολοκληρωμένου κανονιστικού πλαισίου σε διεθνές επίπεδο·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θύματα των εν λόγω παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων προέρχονται κυρίως από φτωχές και ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες·
 - 1. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα (UNGP) δεν ενσωματώνονται σε εκτελεστά μέσα· υπενθυμίζει ότι η πλημμελής εφαρμογή των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ, καθώς και άλλων διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων —όπως των κατευθυντήριων γραμμών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης για τις πολυεθνικές εταιρείες—, έχει αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό στον μη δεσμευτικό χαρακτήρα τους·
 - 2. σημειώνει με ανησυχία ότι υπάρχει ασυμμετρία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των διεθνικών εταιρειών, ιδίως ως προς τις συνθήκες προστασίας των επενδύσεων, όπου παρέχονται στους επενδυτές ευρέα δικαιώματα, τα οποία δεν συνοδεύονται απαραίτητα από δεσμευτικές και εκτελεστές υποχρεώσεις όσον αφορά τη συμμόρφωση με το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το εργατικό και το περιβαλλοντικό δίκαιο·
 - 3. υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη έγκρισης δεσμευτικών και εκτελεστών διεθνών κανόνων για τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων των διεθνικών εταιρειών και των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας τους· τονίζει ότι μεγάλο ποσοστό παραβιάσεων των ανθρωπίνων, εργασιακών και περιβαλλοντικών δικαιωμάτων διαπράττονται από ορισμένες διεθνικές εταιρείες που εδρεύουν στον βορρά, αλλά δραστηριοποιούνται σε αναπτυσσόμενες χώρες·

4. υπενθυμίζει ότι οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των εργαζομένων από εταιρείες αυξάνονται παγκοσμίως και ότι, σύμφωνα με τον δείκτη δικαιωμάτων της Διεθνούς Συνομοσπονδίας Συνδικαλιστικών Ενώσεων, 113 χώρες στερούν από τους εργαζομένους το δικαίωμά τους να ιδρύσουν συνδικαλιστική οργάνωση ή να προσχωρήσουν σε αυτήν —αριθμός ο οποίος το 2021 ανερχόταν σε 106—, το 87 % των χωρών έχουν παραβιάσει το δικαίωμα στην απεργία και τέσσερις στις πέντε χώρες έχουν εμποδίσει συλλογικές διαπραγματεύσεις·
5. υπενθυμίζει ότι οι άνθρωποι στις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως οι αυτόχθονες και οι παραδοσιακές κοινότητες, οι μικροκαλλιεργητές και άλλοι μικρής κλίμακας παραγωγί τροφίμων, οι γυναίκες, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι εργαζόμενοι, οι μειονότητες και άλλες ευάλωτες ομάδες πλήττονται δυσανάλογα από τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων, εργασιακών και περιβαλλοντικών δικαιωμάτων που διαπράττονται από διεθνικές εταιρείες· σημειώνει ότι οι παραβιάσεις αυτές επιδεινώνονται περαιτέρω από τη διαφθορά και συχνά παραμένουν ατιμώρητες, όπως στις εμβληματικές υποθέσεις των Mariana και Brumadinho (Βραζιλία), Rana Plaza (Μπαγκλαντές), Marikana (Νότια Αφρική) και Chevron-Texaco (Ισημερινός), μεταξύ πολλών άλλων· ζητεί μεγαλύτερη διαφάνεια απαιτώντας από τις διεθνικές εταιρείες να δημοσιοποιούν πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητές τους, τον αντίκτυπό τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων, και να διασφαλίσουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αποδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική διάσταση, στις μειονότητες και σε άλλες ευάλωτες ομάδες, και την αποτελεσματική πρόσβαση σε προσφυγή για τα θύματα παραβιάσεων και καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
6. επισημαίνει ότι σε πολλές περιοχές του κόσμου, οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν συχνά την κινητήρια δύναμη των τοπικών οικονομιών· υπογραμμίζει ότι οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν το 90 % των επιχειρήσεων, το 60 έως 70 % της απασχόλησης και το 50 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος παγκοσμίως· επαναλαμβάνει ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστούν επαρκώς ισότιμοι όροι ανταγωνισμού και παροτρύνει την Επιτροπή να παράσχει διασφαλίσεις και εξαιρέσεις για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά τις διαπραγματεύσεις για το μέσο·
7. καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει μια φιλόδοξη εντολή ώστε η Επιτροπή να συμμετάσχει πλήρως στις διαπραγματεύσεις σχετικά με το νομικά δεσμευτικό μέσο των Ηνωμένων Εθνών για τις διεθνικές εταιρείες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στο ψήφισμα 26/9 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, της 14ης Ιουλίου 2014, που αποτελεί τη βάση για αυτές τις διαπραγματεύσεις· επισημαίνει ότι οι διαπραγματεύσεις, καθώς και η εντολή της ΕΕ, θα πρέπει να διασφαλίζουν τη συνεργασία με καθιερωμένους και δυνητικούς εταίρους στους τομείς των επιχειρήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ουσιαστική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών που επηρεάζονται από τη Συνθήκη, συμπεριλαμβανομένων διεθνών οργανισμών, συνδικαλιστικών οργανώσεων και άλλων εκπροσώπων των εργαζομένων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών· τονίζει περαιτέρω την ανάγκη να υιοθετηθεί μια προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, δεδομένου ότι οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι ουδέτερες ως προς το φύλο και δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως τέτοιες· τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η

διπλωματία και η φήμη της ΕΕ ως αξιόπιστου εταίρου και υπέρμαχου των ανθρωπίνων και περιβαλλοντικών δικαιωμάτων· τονίζει ότι, για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού, η θέση της ΕΕ πρέπει να βασίζεται στην υπεροχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να περιλαμβάνει ισχυρούς μηχανισμούς επιβολής και παρακολούθησης (μεταξύ άλλων απαιτήσεων υποβολής αναφορών και περιοδικών επανεξετάσεων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης), πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όσους θίγονται από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διατάξεις περί από κοινού και εις ολόκληρον ευθύνης για τις διεθνικές εταιρείες και τις αξιακές αλυσίδες τους που είναι διαφορετικές και ανεξάρτητες από εκείνες των κρατών· καλεί την Επιτροπή να συμμετάσχει πλήρως στις μελλοντικές διαπραγματεύσεις για τη δεσμευτική συνθήκη του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και να διασφαλίσει ότι θα θέτει ευρύ ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής που θα καλύπτει όλα τα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, όπως ορίζονται από τους σχετικούς διεθνείς κανόνες εργασίας και με βάση όλες τις σχετικές συμβάσεις του ΟΗΕ· σημειώνει ότι σε αντίθετη περίπτωση τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμμετάσχουν στη διαδικασία μεμονωμένα·

8. τονίζει ότι είναι σημαντικό το πεδίο εφαρμογής του υπό διαπραγμάτευση δεσμευτικού μέσου να καλύπτει όλες τις διεθνικές εταιρείες και άλλες επιχειρήσεις διεθνικού χαρακτήρα, όπως ορίζεται στο ψήφισμα 26/9, καθώς και τις δραστηριότητές τους που ασκούνται μέσω συνδεδεμένων εταιρειών, θυγατρικών, πρακτόρων, προμηθευτών, συμπράξεων, κοινοπραξιών και πραγματικών δικαιούχων· εκφράζει, ωστόσο, την ανησυχία του για το γεγονός ότι εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά κενά διακυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο και ζητεί να συνεχιστεί η πολυμερής δέσμευση προκειμένου να σταλεί ένα συνεκτικό μήνυμα στους υφιστάμενους και δυνητικούς εταίρους συνεργασίας·
9. τονίζει τη σημασία της συμπερίληψης εξωεδαφικής ρύθμισης που να βασίζεται στις μητρικές εταιρείες και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα θύματα παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από διεθνικές εταιρείες στο κράτος καταγωγής των διεθνικών εταιρειών· επισημαίνει, ειδικότερα, την ανάγκη να καθοριστούν σαφείς υποχρεώσεις για τις διεθνικές εταιρείες όσον αφορά την εξάλειψη της παιδικής εργασίας και της καταναγκαστικής εργασίας από τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις δραστηριότητές τους·
10. υπογραμμίζει ότι αυτό το είδος νομικά δεσμευτικού μέσου, που αποσκοπεί στην αποτελεσματική προστασία των θυμάτων και στη διασφάλιση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ελεύθερη, εκ των προτέρων και εν επιγνώσει συναίνεση για δραστηριότητες που αναπτύσσονται σε εδάφη αυτόχθονων πληθυσμών, την ουσιαστική διαβούλευση με τα θιγόμενα άτομα και κοινότητες και τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με δραστηριότητες διεθνικών εταιρειών οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τη ζωή και τα μέσα διαβίωσής τους, το δικαίωμα στο «όχι», την αντιστροφή του βάρους της απόδειξης, μηχανισμούς διασφάλισης της εξωεδαφικής δικαιοδοσίας —όπως η αναγκαστική δικαιοδοσία (*forum necessitatis*) και η απαγόρευση αποποίησης δικαιοδοσίας ενόψει καταλληλότερης (*forum non conveniens*)—, υποχρεώσεις διεθνούς συνεργασίας για την εκτέλεση αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων, το δικαίωμα ενημέρωσης και το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης· τονίζει ότι το δικαίωμα πλήρους

αποζημίωσης αναφέρεται τόσο στη διαδικασία παροχής ένδικων βοηθημάτων στα θύματα, στις οικογένειές τους ή στις κοινότητες που πλήττονται από παραβιάσεις ανθρωπίνων, εργασιακών ή περιβαλλοντικών δικαιωμάτων όσο και στα ουσιαστικά αποτελέσματα που ενδέχεται να αντισταθμίσουν ή να αποκαταστήσουν τον αρνητικό αντίκτυπο των παραβιάσεων· επισημαίνει ότι η αποζημίωση πρέπει να είναι επαρκής, αποτελεσματική, άμεση και ανάλογη προς τη σοβαρότητα των παραβιάσεων και τις ζημιές που προκλήθηκαν, ενώ σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο ειδικό πλαίσιο και την κατάσταση του δικαιούχου·

11. θεωρεί ότι η συμφωνία, με τη θέσπιση διεθνών υποχρεώσεων δέουσας επιμέλειας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, το περιβάλλον και το κλίμα, ενισχύει σε διεθνές επίπεδο την αποτελεσματικότητα της επικείμενης οδηγίας της ΕΕ για τη εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και δημιουργεί εξίσου υψηλά πρότυπα παγκοσμίως· υπογραμμίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι η πρόταση για τη εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα θα πρέπει να υιοθετήσει μια πιο ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση· είναι, επιπλέον, πεπεισμένο ότι η συνθήκη των του ΟΗΕ θα μπορούσε να θεσπίσει σημαντικές διατάξεις για τη βελτίωση της νομικής προστασίας των θιγόμενων ατόμων, συμπληρώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την οδηγία της ΕΕ·
12. τονίζει τη σημασία του ρόλου των υπερμάχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των ομάδων, των οργανώσεων και των συνδικαλιστών ακτιβιστών, καθώς και τη σημασία της ρητής συμπερίληψης στη συνθήκη της αναγνώρισης του δικαιώματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων, περιβαλλοντικών και εργασιακών δικαιωμάτων, με ρητή αναφορά στο δικαίωμα των υπερασπιστών να προστατεύονται και να μην υφίστανται εκφοβισμό και αντίποινα·
13. υπενθυμίζει ότι η προώθηση στόχων αξιοπρεπούς εργασίας, όπως η βιώσιμη επιχειρηματική συμπεριφορά, ο κοινωνικός διάλογος, η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και η κοινωνική προστασία, είναι επιτακτική για την εξάλειψη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·
14. υπενθυμίζει ότι η δέουσα επιμέλεια αποτελεί βασική συνιστώσα του δεύτερου πυλώνα των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ όσον αφορά την εταιρική ευθύνη και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· τονίζει ότι οι αποτελεσματικές πρακτικές δέουσας επιμέλειας μπορούν επίσης να συμβάλλουν στη βελτίωση της πρόσβασης στην έννομη προστασία· σημειώνει ότι η εφαρμογή διαδικασιών δέουσας επιμέλειας δεν θα πρέπει να απαλλάσσει αυτομάτως τις διεθνικές εταιρείες από την ευθύνη τους.

**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ
ΣΤΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Ημερομηνία έγκρισης	24.10.2023
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 10 -: 8 0: 0
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Barry Andrews, Dominique Bilde, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Karsten Lucke, Ελένη Σταύρου, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Ilan De Basso, Marlene Mortler, Caroline Roose, Carlos Zorrinho
Αναπληρωτές (άρθρο 209 παράγραφος 7 του Κανονισμού) παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Karolin Braunsberger-Reinhold

**ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ
ΣΤΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

10	+
NI	Antoni Comín i Oliveres
Renew	Barry Andrews, Catherine Chabaud
S&D	Ilan De Basso, Mónica Silvana González, Karsten Lucke, Carlos Zorrinho
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Caroline Roose

8	-
ECR	Beata Kempa
ID	Dominique Bilde
PPE	Karolin Braunsberger-Reinhold, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Marlene Mortler, Ελένη Σταύρου, Tomas Tobé

0	0
-	-

Υπόμνημα των χρησιμοποιούμενων συμβόλων:

- + : υπέρ
- : κατά
- 0 : αποχή